

JUSTITS MINISTERIET

Dato: 21. september 2022
Sagsnr.: 2022-0035-0312
Dok.: 2535878

UDKAST TIL TALE

til brug for besvarelsen af samrådsspørgsmål X og Y fra Folketingets
Finansudvalg den 6. maj 2022

Samrådsspørgsmål X

”Vil ministeren redegøre for, hvorfor Domstolsstyrelsen, som den eneste statslige institution, ikke har opsagt samarbejdet med en leverandør, der har benyttet ulovlig arbejdskraft? Der henvises til finansministerens oplysninger under besvarelsen af FIU alm. del - samrådsspørgsmål P den 5. maj 2022 og artiklen ”B.T. afslører: Stort sikkerhedsbrud i staten - ti personer anholdt” bragt i B.T. den 23. marts 2022.”

Samrådsspørgsmål Y

”Vil ministeren redegøre for, hvordan Justitsministeriet arbejder med at sikre, at uvedkommende hverken i fysisk eller elektronisk form får adgang til fortrolige og/eller personfølsomme oplysninger?”

Spørgsmålene er stillet efter ønske fra Troels Lund Poulsen (V) og Hans Andersen (V).

[Indledning]

Tak for ordet og tak til spørgerne.

Sagen drejer sig om blandt andet sikkerhedsbrud og om ulovlig udenlandsk arbejdskraft i forbindelse med levering af rengøringsydelser til staten.

Det er forhold, som regeringen tager meget alvorligt.

Jeg vil gerne starte med at slå fast, at brugen af ulovlig arbejdskraft er fuldstændigt uacceptabelt. Det er et problem, vi skal bekæmpe, for det undergraver vores arbejdsmarked og i sidste ende vores fælles velfærd.

Og det er selvfølgelig også afgørende, at uvedkommende ikke får adgang til oplysninger, de ikke skal have adgang til.

Derfor er jeg glad for muligheden for at drøfte de forhold med udvalget i dag.

[Samrådsspørgsmål X om hvorfor Domstolsstyrelsen og retterne ikke har opsagt samarbejdet med leverandøren]

Finansministeren redegjorde den 5. maj her i Finansudvalget for den politiindsats og det forløb, som ledte frem til ophævelsen af rammeaftalen og leveringsaftaler med Rengoering.com A/S. Jeg skal ikke gentage finansministerens redegørelse her i dag.

Jeg vil i stedet besvare spørgsmålet om, hvorfor Domstolsstyrelsen og retterne ikke har fundet grundlag for at ophæve leveringsaftaler med Rengoering.com A/S, og spørgsmålet om, hvordan Justitsministeriet arbejder med at sikre, at uvedkommende hverken i fysisk eller elektronisk form får adgang til fortrolige og/eller følsomme personoplysninger.

Før jeg går videre, er det dog nødvendigt at slå nogle grundlæggende pointer fast omkring Domstolsstyrelsens og domstolenes særlige stilling i forhold til justitsministeren.

[Om Domstolsstyrelsen og domstolenes særlige stilling]

Som bekendt er den dømmende magt efter grundloven henlagt til domstolene, og domstolene er derfor uafhængige.

Det indebærer blandt andet, at domstolenes dømmende virksomhed er beskyttet mod generelle instrukser og tjenestebefalinger.

Den særlige stilling indebærer også, at Domstolsstyrelsen ikke – som andre typiske styrelser – er underordnet et ministerielt departement. Det er en selvstændig statsinstitution, som er oprettet ved lov og har sin egen bestyrelse.

Hverken jeg som justitsminister eller Justitsministeriet har instruktionsbeføjelse over for styrelsen – og heller ikke over for de enkelte retter. At Domstolsstyrelsen ikke er underordnet Justitsministeriet betyder også, at justitsministeren og Justitsministeriet efter loven ikke skal føre løbende tilsyn med Domstolsstyrelsens virksomhed, og at styrelsens afgørelser ikke kan påklages til Justitsministeriet.

Domstolsstyrelsen blev i sin tid oprettet ved lov netop for at understrege domstolenes selvstændige og uafhængige stilling i forhold til Justitsministeriet. Og med loven markerede Folketinget helt enkelt det grundlæggende princip om adskillelse af den dømmende magt fra den udøvende magt.

[Samrådsspørgsmål X om Domstolsstyrelsens samarbejde med Rengoering.com]

Derfor:

Når jeg nu vender mig mod det første samrådsspørgsmål om Domsstolsstyrelsens samarbejde med Rengoering.com, vil jeg – af respekt for Domstolsstyrelsens og domstolenes særlige stilling – afholde mig fra at udlægge sagen med mine egne ord. I stedet vil jeg læse den udtalelse op, som Domsstolsstyrelsen har sendt mig til brug for samrådet her i dag.

Udtalelsen lyder sådan:

”Domstolsstyrelsen har til brug for styrelsens udtalelse indhentet bidrag fra de retter, der har indgået leveringsaftale med Rengoering.com.

Både Domstolsstyrelsen og retterne er som statslige myndigheder forpligtet til at anvende aftaler i Statens Indkøbsprogram. Leveringsaftalerne med Rengoering.com blev indgået i 2020 på baggrund af miniudbud foretaget under Økonomistyrelsens forpligtende rammeaftale for rengøring. I disse miniudbud afgav Rengoering.com de bedste tilbud ud fra rammeaftalens evalueringskriterier, hvorefter Domstolsstyrelsen og retterne

var forpligtede til at indgå leveringsaftaler med Rengoe-
ring.com som leverandør.

Leveringsaftalerne udgør juridisk bindende aftaler, der regulerer forholdet og vilkårene mellem Domstolsstyrelsen og retterne som kunde og Rengoering.com som leverandør. Et af de på forhånd fastlagte vilkår i leveringsaftalerne er, at de er uopsigelige i deres løbetid. Selve løbetiden er af retterne og Domstolsstyrelsen udfyldt til at være indtil overgangen til Statens Facility Management og for en enkelt rets vedkommende indtil flytning til nyt domicil.

Der er således ikke hjemmel i leveringsaftalerne til at op-
sige aftalerne til et tidligere tidspunkt end deres kontrakt-
mæssigt fastsatte udløb.

Både den overordnede rammeaftale og de underliggende leveringsaftaler kan derimod ophæves, hvis der foreligger væsentlig misligholdelse fra leverandørens side.

Det fremgår dog eksplicit af rammeaftalen, at ophævelse af rammeaftalen ikke har virkning for de på ophævelses-
tidspunktet allerede indgåede leveringsaftaler.

Ophævelse af en leveringsaftale forudsætter således, at der foreligger væsentlig misligholdelse af den konkrete leveringsaftale.

Domstolsstyrelsen og retterne ser med meget stor alvor på de forhold, som gav anledning til sagen.

Da sagen kom frem, og Økonomistyrelsen ophævede rammeaftalen, undersøgte Domstolsstyrelsen og retterne, om også deres leveringsaftaler skulle være ramt af væsentlig misligholdelse. Domstolsstyrelsen og retterne gav – på linje med andre statslige institutioner – mandat til, at Økonomistyrelsen kunne forhandle en forligsmæssig aftale på retternes vegne med Rengøring.com om at afslutte leveringsaftalerne efter gensidig overenskomst.

Imidlertid lykkedes det ikke for Økonomistyrelsen at indgå den varslede forligsaftale.

Domstolsstyrelsen er ikke bekendt med, at der er benyttet ulovlig arbejdskraft i forbindelse med, at Rengøring.com har udført rengøringsopgaver hos Domstolsstyrelsen eller retterne.

Der er efter Domstolsstyrelsens vurdering derfor ikke juridisk grundlag for at ophæve Domstolsstyrelsens og

retternes leveringsaftaler med Rengoering.com under henvisning til anvendelse af ulovlig arbejdskraft.

Det kan oplyses, at der på domstolenes område var 11 retter foruden Domstolsstyrelsen, der indgik leveringsaftale med Rengoering.com i 2020. Heraf er Domstolsstyrelsen og to retter ved udgangen af april 2022 overgået til Statens Facility Management, der inkluderer rengøring. Desuden er en enkelt ret flyttet i nyt domicil, hvor rengøring er inkluderet i bygningsoperatørens drift af bygningen. Domstolsstyrelsen og disse tre retter har derfor ikke længere aftaler med Rengoering.com.

Tilbage er otte retter, der stadig har leveringsaftaler med Rengoering.com. Disse aftaler udløber ved retternes overgang til Statens Facility Management, bølge 3, der udbydes af Bygningsstyrelsen i 2023.

Domstolsstyrelsen og retterne ser som anført med meget stor alvor på de forhold, som gav anledning til sagen, og Domstolsstyrelsen har opfordret retterne til at udvise øget agtpågivenhed, herunder intensivere kontrollen med rengøringspersonalet og leverandørens efterlevelse af sikkerhedskrav. Såfremt der opstår alvorlige og dokumenterbare tilfælde af brud på en leveringsaftale, vil

Domstolsstyrelsen anbefale den enkelte ret at vurdere, om der er grundlag for at ophæve leveringsaftalen.”

Og her slutter udtalelsen fra Domstolsstyrelsen.

Som jeg allerede har været inde på, finder jeg det som justitsminister rigtigst, at jeg ikke forholder mig nærmere til indholdet af den udtalelse fra Domsstolsstyrelsen, som jeg netop har læst op.

Når det er sagt, noterer jeg mig, at styrelsen på baggrund af sagen har opfordret retterne til øget agtpågivenhed og en intensiveret kontrol med rengøringspersonalet og leverandørens efterlevelse af sikkerhedskrav. Jeg må sige – og så langt tør jeg godt at gå – at det, synes jeg, er helt på sin plads i denne her sag.

Jeg vil samtidig gerne understrege, at regeringen tager spørgsmålet om brugen af ulovlig arbejdskraft meget alvorligt.

Med min egen baggrund som murersvend er jeg ikke dybt overrasket over, at det foregår. Desværre. Og der ligger en politisk opgave i at sætte effektivt ind mod dem, der benytter ulovlig arbejdskraft eller groft udnytter udenlandsk arbejdskraft.

Jeg kan derfor heller ikke lade være med at nævne, at regeringen har styrket indsatsen mod menneskeudnyttelse, herunder tvangsarbejde.

Vi har fået gennemført initiativer som f.eks. en ændring af straffeloven, som gør det muligt at straffe personer, som udnytter andre til at arbejde under åbenlyst urimelige forhold – også selvom det ikke er sket på grund af f.eks. trusler. Vi har fået afsat 118,2 mio. kr. til en markant styrket indsats mod menneskehandel. Og vi har fået skærpet bødestrafen til virksomheder, der udnytter udenlandsk arbejdskraft. [Alle initiativer som fik bred opbakning, herunder også fra Venstre.]

[Samrådsspørgsmål Y om Justitsministeriets sikkerhedsprocedurer]

Det andet spørgsmål handler om, hvordan Justitsministeriet arbejder med at forhindre, at uvedkommende får adgang til oplysninger, som de ikke burde have adgang til.

Til at starte med vil jeg gerne understrege, at Justitsministeriet arbejder målrettet på, at oplysninger, der er klassificerede eller følsomme, herunder følsomme personoplysninger, ikke kompromitteres.

I forhold til den konkrete sag med Rengoering.com A/S har Justitsministeriet gennemgået de egenkontroller, der løbende blev gennemført i forbindelse med aftalen med Rengoering.com A/S. Ved denne gennemgang er der ikke identificeret sikkerhedsbrud.

Der er altså intet, der tyder på, at aftalen har medført, at uvedkommende har haft adgang til klassificerede oplysninger eller følsomme oplysninger, herunder følsomme personoplysninger, i Justitsministeriet.

Det ændrer ikke på, at Justitsministeriet af hensyn til sikkerheden omkring de oplysninger, som ministeriet ligger inde med, må kunne stille særlige krav til sikkerheden omkring de virksomheder, der skal udføre fysiske opgaver som f.eks. rengøring i ministeriet.

Jeg mener derfor også, at det var den rigtige beslutning at skride til handling ved at ophæve leveringsaftalen mellem Rengoering.com A/S og Justitsministeriet.

Hvis vi ser, hvordan tingene er nu, så overgik Justitsministeriets departement den 1. maj i år til Statens Facility Management. Det indebærer, at blandt andet rengøring og kantinedrift leveres af det private firma Coor Service Management.

Der er strenge sikkerhedsprocedurer på plads i Justitsministeriet. Det gælder også for rengøringsmedarbejderne.

Inden en rengøringsmedarbejder kan begynde med at gøre rent i Justitsministeriet, skal vedkommende sikkerhedsgodkendes. Dette krav om sikkerhedsgodkendelse gjaldt også for de medarbejdere, som var ansat ved Rengøring.com A/S.

Herudover er det i udgangspunktet de samme rengøringsmedarbejdere, der hver dag møder ind i Justitsministeriet. På den måde bliver de konkrete medarbejdere til ”kendte ansigter” rundt om i kontorerne. Det skulle gerne mindske risikoen for sikkerhedsbrud, hvor rengøringsfirmaet eller rengøringsmedarbejdere lader andre ”møde på arbejde i deres sted”.

Når rengøringsmedarbejderen møder ind, henvender personen sig ved vagten i Slotsholmsgade. Vagten skal se et ID-kort, før rengøringsmedarbejderen får udleveret adgangskort og nøgler til bygningen. Når arbejdsdagen er slut, skal rengøringsmedarbejderen aflevere adgangskort og nøgler igen. Også på denne måde sikres det, at det er de korrekte folk, som møder ind og gør rent i ministeriet.

Justitsministeriet fører løbende kontrol med, at vagten i Slotsholmsgade følger denne procedure med at tjekke ID-kort ved ankomst og før udlevering af nøgler mv.

I forhold til beskyttelse af klassificerede oplysninger i Justitsministeriet beskyttes disse i overensstemmelse med reglerne i sikkerhedscirkulæret.

På baggrund af cirkulæret har Justitsministeriet udarbejdet interne retningslinjer og konkrete instrukser for, hvordan klassificerede oplysninger behandles, opbevares, transporteres og slettes mv. Klassificeret materiale må eksempelvis ikke ligge fremme, så uvedkommende kan få indsigt i dem – og det skal opbevares sikkert låst inde i f.eks. et godkendt pengeskab, når det ikke er i brug. Og digitale klassificerede oplysninger må kun behandles på særlige it-systemer, som er godkendt til håndteringen af klassificerede oplysninger.

Herudover gælder der strenge krav for myndigheders håndtering af følsomme personoplysninger, herunder databeskyttelsesforordningens regler. Justitsministeriet har retningslinjer, som blandt andet skal sikre, at uvedkommende ikke får adgang til oplysningerne.

Der er altså procedurer og rammer på plads, der skal være med til at sikre, at klassificerede og følsomme oplysninger ikke kommer i de forkerte hænder.

Når alt dette er sagt, har Justitsministeriet selvfølgelig løbende fokus på at styrke sikkerheden i Justitsministeriet. Og ministeriet evaluerer løbende, om der er behov for yderligere tiltag i tæt dialog med blandt andet Politiets Efterretningstjeneste, som er den nationale sikkerhedsmyndighed.

[Afslutning]

Til sidst vil jeg gerne understrege, at det selvfølgelig er afgørende, at ingen uvedkommende får adgang til oplysninger, de ikke skal have adgang til, og at der sættes effektivt ind mod brug af ulovlig arbejdskraft.

Men når vi i dag skal tale om denne sag, og om hvad jeg gør og kan gøre som justitsminister, så er det for mig vigtigt at understrege, at jeg ikke har nogen instruktionsbeføjelse over for Domsstolsstyrelsen – og heller ikke over for retterne.

Derfor håber jeg også på udvalgets forståelse for, at der kan være spørgsmål, som jeg vil være tilbageholdende

med at besvare, og hvor jeg i stedet må indhente skriftlige svar til udvalget fra Domstolsstyrelsen.

Tak for ordet.